

РЕЗЮМЕТА НА РЕЦЕНЗИРАНИТЕ ПУБЛИКАЦИИ,

представени от гл. ас. д-р Любомир Кръстев за участие в конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ по направление по 2.2 История и археология (Нова история: История на Великобритания през XIX в.), обявен в ДВ, бр. 24, с. 58, от 17 март 2023 г. на български и на английски език.

На български език:

Приложение 1: Войната на Палмерстън. Великобритания, Кримската война и балансът на силите. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 2022. ISBN 978-954-07-5619-6.

Монографията проследява дейността на британския политик лорд Палмерстън като водеща фигура в събитията около Кримската война и отразява неговата политика по овладяване на руската заплаха и цялостното развитие по Източния въпрос. В структурно отношение изследването е разделено на увод, осем глави, заключение и библиография с общ обем от 280 стандартни страници. Уводът дава отговор на въпроса защо именно Палмерстън е избран за личност, през политическия път на която да се построи разказ за британското участие в Кримската война. Набляга се на различните етапи и школи в историографията, като се засвидетелства внимание към по-стари трудове, но също и най-актуалните разработки. Отделно са разгледани приносите на българската историография.

Първа глава „Пасиансът на Палмерстън“ въвежда в атмосферата на Европа след 1830 г., обсъжда мощната либерална промяна на Запад и нарастващата сила на Русия, но и нейната консервативна имперска идеология, която е повод за големи тревоги в Лондон. Представя се личността на Палмерстън и се дискутират най-характерните изяви в неговата политика като външен министър след 1830 г. Отбелязват се причините, поради които той вижда Русия като заплаха и опитите да я ограничи чрез различни действия, които кулминират през 1841 г., когато е подписан Лондонският протокол за Проливите, с което се ликвидира руското предимство от Ункярискелесийския договор от 1833 г. Първа глава дискутира и много

различни аспекти на британската и европейската политика и икономическо развитие, тъй като те се явяват много важни за Кримската война и изхода от нея. Предложен е преглед на социалните въпроси на Британските острови, като се коментират проблемите в Ирландия по време и след големия картофен глад, обсъжда се ранната кариера на Луи Наполеон, която е неразривно свързана с Англия и британския политически елит, разкрити са връзките между френския авантюрист и наследник на Наполеон I и английската аристократична класа, които предстои да играят огромна роля. Отделено е внимание на индустриалното развитие на Великобритания, кулминацията на което е Голямото лондонско изложение от 1851 г., което става причина за поредното руско унижение на Запад. Споменава се за задълбочаването на русофобията, за промяната в европейския политически климат след 1848 г., обяснена е картината на международната политика в навечерието на Кримската война.

Втора глава „Царски гамбит“ обсъжда дръзките ходове на руския цар Николай I и опита му да намери силово решение на Източния въпрос чрез ликвидирането на Османската империя. Но този акт не е съгласуван с Великобритания и царят допуска няколко съществени грешки – първо вярва, че Наполеон III не може да е съюзник на Англия и двете Западни сили няма да намерят път към обединение. Това се оказва илюзия с болезнени за Русия последици. На второ място руската дипломатия разчита на отсъствието на Стратфорд Канинг от Цариград и формирането на консервативно правителство в Лондон, водено от лорд Абърдийн. Това предполага, че руснаците биха срещнали по-малка съпротива от Форин офис, но пропуска факта, че в Англия кабинетите много лесно могат да паднат от власт, ако загубят обществена подкрепа. На трето място Русия значително надценява военните си възможности и в дебютните сражения срещу османците понася позорно поражение по Дунавския фронт. От друга страна победата на руския флот при Синопе от 30 ноември 1853 г. единствено спомага за пълното мобилизиране на западното обществено мнение срещу Русия и по този начин включването на Запада във войната става неизбежно.

Трета глава „Безсърдечното съглашение“ анализира пътя към изграждането на Англо-френския съюз, откроява важната роля на Палмерстън в него и дискутира проблемите, свързани с логистичното осигуряване на военната кампания в началото на войната. За да се тласне Великобритания необратимо по пътя към войната и да заеме решително мястото си

на защитник на османския интегритет, Палмерстън извършва ловка политическа маневра, като подава оставка на 14 ноември 1853 г., която има за цел да zlepостави миролюбивия Абърдийн, който се вижда принуден да приеме своенравния си министър обратно под натиска на общественото мнение. Палмерстън заема позата на патриот и защитник на британските интереси, а по-умерените в кабинета са заклеимени от пресата като русофили и агенти на царя. В тази обстановка кралицата е оставена без възможност да лавира и британският елит може да запази лидерската си роля и положителен образ, само ако се поддаде на желанието на Палмерстън за война срещу Русия.

Четвъртата глава „Към Варна“ проследява фактическото включване на съюзниците във войната срещу Русия и прави анализ на военно-техническото превъзходство на Франция и Великобритания, което играе решаваща роля през целия конфликт. В пета глава „Руските шпиони и тънката червена линия“ погледът отново е насочен към събитията в самата Великобритания. Британското население, обхванато от русофобия, се стреми да възпрепятства евентуален руски шпионаж и отделни граждани докладват директно до вътрешния министър Палмерстън за съмнителни индивиди. Епизодите от шпионските случаи са показателни за високата степен на мобилизация на британското общество и желанието му да триумфира във войната срещу Русия. Шеста глава „Неизбежният Палмерстън“ проследява свалянето на кабинета на Абърдийн и взимането на властта от Палмерстън, който става военновременният лидер на страната и подхваща военната кампания, с неприсъща за седемдесетгодишен човек енергия. Следва анализ на ключови моменти от самата война – превземането на Керч и Азовско море, пълно надмощие на съюзниците в областта на военната техника и особено във флота. В седмата глава „Цената на победата и падането на Севастопол“ е посветено внимание на социалните аспекти на Кримската война, такива, каквито могат да се видят от британските извори. Осма глава „Пролет на Quai d'Orsay“ разглежда мирните преговори и важната роля на Палмерстън в окончателното склоняване на Русия да приеме условията за демилитаризация на Черно и Азовско море.

Приложение 2: Наполеон Бонапарт в британското обществено мнение (1796-1815). Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 2023. ISBN 978-954-07-56-47-9, ISBN 978-954-07-56-48-6 (PDF).

Монографията „Наполеон Бонапарт в британското обществено мнение (1796-1815)“ е базирана върху защитен през 2017 г. дисертационен труд за придобиване на образователно-научна степен „доктор“ по история. Изследването проучва британските обществени нагласи по отношение на Наполеон Бонапарт в периода 1796-1815 г. Проследява се изграждането на образа на генерал Бонапарт във Великобритания, неговото развитие в очите на съвременниците му на Острова, както и завършеният му облик в рамките на един бурен двадесетгодишен публичен дебат. Прави се опит да се разгледат, сравнят и обобщат различните настроения, които амбициозният корсиканец провокира от другата страна на Ла Манша. Сред основните акценти на изследването може да се открие целенасоченото изтъкване на позициите на онези поданици на британската корона, които имат положително отношение към Наполеон, тъй като именно този вид възприемане на личността на френския император е тенденциозно пренебрегвано в историографията. На задълбочен анализ се подлагат факторите, определящи битуващото сред британското общество мнение за корсиканеца. Посветено е внимание на политическите, икономическите, социалните и културните аспекти, допринасящи за формирането на обществените настроения на англичани, шотландци и ирландци, както и на различните среди, класи, партии и фракции в британското общество.

Монографията е разделена на увод, три глави, заключение и библиография в общ обем от 300 стандартни страници. В първа глава „Славният генерал, 1796-1803 г.“ са обсъдени въпросите, свързани с наследството на Френската революция от 1789 г. и как то влияе върху политическия дискурс във Великобритания. Представен е образът на Бонапарт в ранния период на неговата кариера. Първа глава разглежда времето от Италианската кампания на Наполеон до края на Амиенския мир. Това е времето, в което се наблюдават най-много положителни елементи в представянето на френския държавник във Великобритания.

Втората глава „Демонизацията на Наполеон, 1803-1807 г.“ се спира последователно на няколко въпроса. Най-напред е посветено внимание на големия страх от френска инвазия. Обръща се внимание на въпроса за отражението на пищната коронация на Наполеон в Парижката Света Богородица и разочарованието, което този акт поражда. Кулминацията на втора глава е развитието на войната – британският триумф при Трафалгар и френската победа при Аустерлиц. Този развой на събитията показва, че войната вероятно може да

продължи още много дълго, но поне дава на британците сигурност, че те остават безспорни господари на моретата. В трета глава „Наполеон като стереотип в британското общество, 1808-1815 г.“ се обсъжда еволюцията на образа на Наполеон от такъв на най-мразения в Англия човек до фигура, която е обект на подигравки и сатира и чиито образ постепенно бива маргинализиран. Това е плод на все по-намаляващата заплаха от една страна – Бонапарт се трансформира от страшилище за британците в обект на подигравки. В крайна сметка именно британците са тези, които слагат край на кариерата на Наполеон и това определено подхранва чувството им за изключителност като нация. Джон Бул и Джак Тар винаги надхитряват коварните „жабари“, като разчитат на консервативния британски светоглед и традиционните английски ценности. В годините на военни изпитания тези национални образи сплотяват британското общество. Те допринасят за онова особено настроение, характерно със здравословния си цинизъм и болезнената самоирония, които, независимо от обстоятелствата, правят британците устойчиви и проницателни за реалностите на заобикалящия ги свят. В карикатурите тези национални образи на британците са представени именно в подобна светлина. Това внушава, че британската нация като цяло е изпълнена с подозрение към всичко свързано с Франция. То се отрича и осмива, а успехите и реформите на корсиканеца се приемат с подигравка от страна на Джон Бул и Джак Тар. Прагматизмът и бдителността на британците не могат да се притъпят от външния блясък на Наполеоновата империя.

Приложение 3: Епидемията от едра шарка и Френско-пруската война (1870-1871). // Годишник на Софийския Университет "Св. Климент Охридски", т. 104., 2019, с. 73-126. ISSN (print) 1312-9406.

В изследването се акцентира върху нивото и характера на санитарно-медицинската дейност в двете воюващи страни преди и по време на Френско-пруската война и нейното значение за физическото здраве на войниците, което е в пряка връзка с оперативните възможности на съответните армии. За целта са проучени документи и изследователски трудове, свързани с посочения проблем. Важен елемент при разработването на темата е прилагането както методите на историческото изследване, така и позоваването на резултатите от задълбочени проучвания в областта на медицината. Студията обхваща три части, като първата е посветена на развитието на медицинското дело в борбата срещу едрата шарка преди

войната, втората проследява паралелно протичането на войната и дебнешката невидима опасност – епидемията. В трета глава са разгледани резултатите от епидемията и нейното отражение върху военните действия. Заключението набляга на важната роля на тази епидемия за френското крушение и извежда като първостепенна причина за разпространението на епидемията във френския лагер липсата на адекватни ваксинационни мерки.

Приложение 4: Опити за сътрудничество между радикалния ционизъм и Третия райх в годините на Втората световна война. В: Баева, И. (съст.) Войната за историята. 75 години от края на Втората световна война. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2023, с. 75-83. ISBN 978-954-07-5670-7.

Статията обсъжда любопитната тема за опита за сътрудничество на водената от радикалния ционист Авраам Щерн организация Лехи с Италия и Германия през Втората световна война. Нелепите опити за съвместни действия, изглеждащи абсурдни от днешна перспектива, са напълно логични за Щерн, тъй като според еврейския деец за независима държава, най-големият враг е Великобритания. Британците имат власт на мандатна Палестина и не изпълняват обещанието си за създаване на еврейски национален дом, както е прокламирано в Балфурската декларация. Това поражда големи недоволства сред много евреи и някои дори са склонни да приемат, че именно британците са по-голяма пречка пред еврейската независимост, отколкото всеки друг. В интерес на историческата истина – Германия няма заявления срещу създаването на еврейска държава в Светите земи и макар да преследва евреите в Европа, Хитлер цели елиминирането им от прокламираното жизнено пространство на Третия райх. Плановите на Лехи за съюз с фашисти и нацисти са доказателство за отчаяното положение на еврейския народ в годините на най-страшните преследвания над юдеите и готовността да се види мечтата на поколения ционисти реализирана, независимо какви са средствата. Но плановите на Щерн не се реализират, той бързо попада под ударите на други по-влиятелни ционистки организации, които правилно осъзнават безплодието и абсурда на тези намерения. Постепенно британските власти разкриват възприемания от Лондон като терорист Щерн и в опит за неговия арест, водачът на Лехи е убит. С това фактически се слага край на безпредметните усилия по търсенето на помощ от Оста за решаването на еврейския въпрос и Лехи става съпричастна към позициите

на други силови структури на мейнстрийм ционизма като Иргун и Хагана. Борбата срещу британския мандат в Палестина може да продължи едва когато Германия е разгромена.

Приложение 5: Холерата сред съюзническите войски по време на Кримската война, 1853-1856 г. В: Симова, А., Стоянова, А., Кръстев, Л. (съст.) От Черната смърт до холерата. Борбата срещу епидемиите в историческа перспектива, XIV-XIX в., Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2023, с. 138-148. ISBN 978-954-07-56-37-0.

Изследването прави опит да проследи някои по-ярки прояви на холерата през Кримската война. Проучени са документи, които хвърлят светлина върху въпроси, които не биват поставени за първи път, но аспекти от тях остават недоизяснени. Темата за холерата през Кримската война е важна за връзката между войната и разпространението на епидемиите, за адекватността на мерките на официалните власти и за последиците от заразните болести върху хода на историческите събития. Като сравнително нова за времето си болест, холерата ужасява европейците през първата половина на XIX в. и предизвиква значително вълнение при всяка своя по-сериозна проява. През Кримската война холерата може да се разглежда като най-големия убиец както сред съюзническите войски и флот, така и сред руската армия. Тук акцентът е най-вече върху нейния ефект върху военните сили на Великобритания и Франция и използваните от тях средства за борба с болестта.

Приложение 6: Епидемиите в Новото време и поуците от тях. В: Станчев, К., Петров, С. (съст.) Публичното управление след 2020: Какво знаем, когато не знаем нищо? Доклади от Пета международна конференция по публична администрация, Софийски университет "Св. Климент Охридски", Университетско издателство "Св. Климент Охридски", 2022, с. 300-309. ISBN 978-954-07-5484-0.

Статията проследява някои от най-важните характеристики на епидемиите в Модерната епоха. Посветено е внимание на въпроси около начина на възприемането на епидемиите от тогавашните общества, политическите, социалните и икономическите ефекти и последвалите културни феномени, свързани с пандемиите и епидемиите. Прави се опит да се открият успешните модели в борбата срещу епидемиите. За тази цел се анализират и провалите в това направление. Могат да се обобщят два основни извода. Първият е свързан с важното място на рационализма в медицинската наука при противодействие срещу господстващите през епохата предразсъдъци. Вторият е ориентиран около ролята на

адекватната държавна политика, която е успешна в битката със заразите, само когато е подчинена на меродавна научна експертиза.

Приложение 7: Епидемиите като всекидневие в Ранномодерна Европа. В: Георгиева, Т., Симова, А., Кръстев, Л. (съст.) Ранномодерна Европа. Граници и противоречия. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2022, с. 145-153. ISBN:978-954-07-5425-3.

Статията разглежда някои аспекти на епидемиите в периода на ранното Ново време в Европа. Прави се опит да се изяснят най-важните епидемии и техните политически, социални и икономически последици. Поставя се акцент върху битуващите суеверия относно болестите, техните причинители и спорните методи за лечение. Тези суеверия влизат дълбоко в културата и са отразени и в художествената литература на съвременници като Уилям Шекспир. Но вярата, че вещици и магьосници причиняват епидемиите е характерна и за Мартин Лутер, Жан Калвин, Жан Боден и редица други известни личности, с което се демонстрира властното присъствие на подобни поверия в тогавашните европейски общества. Като контрапункт на тези нерационални практики се противопоставят научните методи, които са от основополагащо значение за медицината и най-вече откриването на ваксината срещу едрата шарка от Едуард Дженър.

Приложение 8: Кримската война в дневниците на кралица Виктория. // История, 2022, год. XXX, кн. 2, с. 184-199. ISSN (print) 0861 - 3710, ISSN (online) 1314 – 8524.

Статията е посветена на темата за сведенията, които съдържат дневниците на британската кралица Виктория за Кримската война (1853 – 1856). Дневниците на кралицата са ценен източник на информация за този етап от развитието на Източния въпрос. Чрез тях може да се представи една важна гледна точка за конфликта между Запада и Русия. Богатите свидетелства в дневниците на кралица Виктория по отношение на Кримската война дават интересна и важна гледна точка за този конфликт. Това е извор, който може да даде добра насока на историците, интересуващи се от тези събития. Британската кралица споделя там многобройни факти за войната, някои от които могат да се открият само по редовете на този впечатляващ документ. В настоящата статия се обръща внимание само на една малка част от проблемите, засегнати в него. В заключение може да се обобщи, че кралицата се вълнува особено много от Кримската война.

Приложение 9: Посещението на император Николай I във Великобритания през 1844 г. В: Георгиева, Т., Баева, И. (съст.) Русия между Изтока и Запада. Политика, Идеология, Дипломатия. Сборник в чест на доц. Димитър Вечев. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2022, с. 17-29. ISBN 978-954-07-5347-8.

Посещението на Николай I от 1844 г. доказва, че царят вярва във възможността за компромис и дори съглашение между двете страни, докато преобладаващата част от британците открито заявяват отказа си от подобно сближаване. Уклончив е единствено британският елит. Николай приема нежеланието за открита съпротива у английския естаблишмънт за негов външнополитически триумф, за договорка и дори ангажимент. Той вярва на онова, което му харесва. Бърза да приеме липсата на груб отказ и доброто възпитание на британските управляващи за капитулация пред неговите цели. Но това мислене има болезнени последици за Русия. Вместо визитата да засили сътрудничеството между двете страни, тя всъщност ясно маркира бъдещите трудности по наболелите политически въпроси. Липсата на рационална преценка на ситуацията, съчетана от маниакална обесесия за съхранение на стария ред в Европа от една страна, и унищожение на Османската империя от друга, дават противоречиви сигнали на другите Велики сили. Така вместо да се договори с Англия и да изолира Франция, царят постепенно започва да изолира Русия. Когато часът на истината настъпва, тя се оказва без съюзници и заобиколена от врагове. В този смисъл чрез посещението от 1844 г. Николай не постига целите си, макар и да се самозаблуждава в обратното. Визитата му остава в историята като пример за слаба дипломатия на владетел със силни амбиции. Резултатите са добре известни.

Приложение 10: Размисли за русофобията във Великобритания през първата половина на XIX в. // История, 2021, год. XXIX. кн. 4. с. 371-385. ISSN (print) 0861 - 3710, ISSN (online) 1314 – 8524.

Статията разглежда някои от най-важните аспекти от началното развитие на русофобията във Великобритания. През първата половина на XIX в. общественото мнение се променя от франкофобско към такова, насочено срещу Русия. Причините за това са политически и културни. Британците се страхуват от руския експанзионизъм и чувстват презрение към руснаците като към по-малко цивилизовани от останалите европейци. Голямо влияние върху британските обществени нагласи имат консервативните и деспотични политики на

император Николай I. Така периодът между Виенския конгрес от 1815 г. и избухването на Кримската война е белязан от засилваща се русофобия, която оформя политическия мироглед на британците.

Приложение 11: Конфликтът между католици и православни за покровителството на Светите места в Палестина в навечерието на Кримската война. // История, 2019, год. XXVI, кн. 4, с. 355-371. ISSN (print) 0861 - 3710, ISSN (online) 1314 – 8524.

Диспутът между гърци и латини за налагане на православните или католическите обреди и съответната духовна опека в християнските светилища в Юдея става повод за ожесточено съперничество между Франция и Русия в средата на XIX в. От тривиален конфесионален спор, който има чисто догматични измерения, се разпалва нова криза по Източния въпрос, която води до конфронтация между Запада и Руската империя. Тази криза е белязана от липсата на реализъм, погазването на рационалните принципи в политиката и ненужната ескалация, породена от дребнави поводи. Самият спор обаче е интересен сам по себе си, защото, макар и да не е реална причина за Кримската война, е любопитно свидетелство за ролята на малките подробности в голямата политика. Неговото детайлно проследяване е необходимо, защото по този начин може да се разберат определени принципи, съблюдавани от водещите европейски държави в този период.

Приложение 12: Британското обществено мнение и Кримската война, 1854–1856 г. В: Димитров, Д., Кацаров, С. и др. (съст.) Империи и имперско наследство на Балканите. Сборник в чест на 70-годишнината на проф. Людмил Спасов. Т. II. Ново време и съвремие. Пловдив, 2019. с. 1-14. ISBN 978–954–8536–33–2.

Кримската война заема важно място в британското въображение. Новините от фронта се разпространяват по-бързо от всякога. Населението във Великобритания е информирано своевременно за всичко важно, което се случва в Крим. Публиката изразява своя пламенен патриотизъм. Дарения от цялата страна са изпратени в Крим за облекчаване на трудностите на войниците по време на конфликта. Преди и по време на войната настъпва неочаквана промяна в нагласите на британците. Франкофобията, която е доминираща във Великобритания в предишни времена, е заменена от ново силно чувство на омраза към Русия и нейния император Николай I. Руснаците са обвинявани, понякога не без причина, за множество злини, докато старият враг – Бонапартистката френска империя, сега се

приема за скъп приятел и съюзник. Въз основа на дневниците и писмата на офицери и войници, на парламентарните дебати в Камарата на общините и, най-важното, на публикациите на британската преса, тази статия се занимава с вълнуващото пресъздаване на британското обществено мнение за Кримската война.

Приложение 13: Британските радикали срещу държавната доктрина на Уилям Пит-младши (1799-1815). В: Баева, И. (съст.) Държавната идея в модерната епоха. Университетско издателство "Св. Климент Охридски", София, 2018, с. 36-49. ISBN 978-954-07-4559-6.

Заплахата от разпространението на крайните революционни идеи в Европа, особено след като якобинците взимат властта в Париж през 1792 г., заварва Великобритания в особено труден момент. Опирайки се върху концепцията на Едмънд Бърк, развита в неговите „Размисли за революцията във Франция“, публикувани още през 1790 г., британският политически елит възприема ясна и категорична позиция на противопоставяне срещу всички признаци на революция в самата Великобритания. Но ако Бърк е главният идеолог на британския консерватизъм, Уилям Пит-младши прилага тези идеи на практика, извеждайки антиреволюционната реторика в основна управленска доктрина. Британският премиер намира подкрепа сред консервативния политически елит, поземлената аристокрация и крал Джордж III. На тази влиятелна прослойка се противопоставят голяма част от вигите, значителен брой републиканци и левите общественици, известни в политическия живот на страната като радикали. Докато Франция преживява многобройни революционни сътресения и бруталната военна диктатура на Наполеон Бонапарт, Острова става арена на епохален сблъсък между идеи и личности, борба за свободи и цензура, идеология и пропаганда. Вътрешните проблеми на британците са отражение на международното положение, което следва динамичното темпо на агресивно настроената Франция.

Приложение 14: Престъпление или Просвещение? За творчеството на Маркиз Дьо Сад. // История, 2018, год. XXVI. кн. 3, с. 239-246. ISSN (print) 0861 - 3710, ISSN (online) 1314 – 8524.

Настоящата статия прави опит да потърси различни от досегашните тълкувания на ролята на личността и творчеството на печално известния маркиз дьо Сад. Темата е актуална, защото творчеството на дьо Сад е важно и за съвремените ни. Неговото влияние се отпечатва

върху идеите на редица известни философи, писатели и обществени дейци. Тук се обсъжда въпросът доколко това влияние се базира върху правилното тълкуване на скандалното творчество на либертинския писател.

English version

ABSTRACTS OF PEER-REVIEWED PUBLICATIONS

Annex 1: Palmerston's War. Britain, the Crimean War and the balance of power. Sofia University Press, 2022. **ISBN** 978-954-07-5619-6.

The monograph examines the activity of the British politician Lord Palmerston as a leading figure in the events around the Crimean War and reflects his policy on containing the Russian menace and the overall development of the Eastern question. Structurally, the study is divided into an introduction, eight chapters, a conclusion and a bibliography with a total volume of 280 standard pages. The introduction answers the question why exactly Palmerston was chosen as a person through the political path of which to build a narrative about British involvement in the Crimean War. Emphasis is placed on the different stages and schools of historiography, paying attention to older works, but also to the most current developments. The contributions of Bulgarian historiography are examined separately.

The first chapter, *Palmerston Solitaire*, introduces the atmosphere of Europe after 1830, and discusses the powerful liberal shift in the West and the growing power of Russia, but also its conservative imperial ideology, which is a cause of great concern in London. The personality of Palmerston is presented and the most characteristic appearances in his policy as foreign secretary after 1830 are discussed. The reasons why he saw Russia as a threat and the attempts to limit it through various actions are analyzed, culminating in 1841, when the London Protocol on the Straits was signed, which liquidated the Russian advantages from the Treaty of Unkiar Skelessi

from 1833. The first chapter also discusses many different aspects of British and European politics and economic development, as they were very important to the Crimean War and its outcome. An overview of social problems in the British Isles is offered, commenting on the problems in Ireland during and after the Great Potato Famine, Louis Napoleon's early career, which was inextricably linked with England and the British political elite, is discussed, the links between the French adventurer and successor to Napoleon I and the English aristocracy which were to play a huge role. Attention is paid to the industrial development of Great Britain, the culmination of which was the Great London Exhibition of 1851, which became the cause of yet another Russian humiliation in the West. It mentions the deepening of Russophobia, the change in the European political climate after 1848, the picture of major international politics on the eve of the Crimean War.

The second chapter, "Tsar's Gambit", discusses the daring moves of the Russian Tsar Nicholas I and his attempt to find a forceful solution to the Eastern Question by liquidating the Ottoman Empire. But this act was not agreed with Great Britain and the king made several important mistakes - first he counted that Napoleon III could not be an ally of England and the two Western Powers would not find a way to an entente. This turns out to be an illusion with painful consequences for Russia. Secondly, Russian diplomacy relied on Stratford Canning's absence from Constantinople and the formation of a Conservative government in London led by Lord Aberdeen. This suggests that the Russians would encounter less resistance from the Foreign Office, but misses the fact that in England cabinets can very easily fall from power if they lose public support. Thirdly, Russia greatly overestimated its military capabilities and in its first battles against the Ottomans suffered a shameful defeat on the Danube front. On the other hand, the victory of the Russian fleet at Sinope on November 30, 1853 only helped to fully mobilize Western public opinion against Russia, and thus the involvement of the West in the war became inevitable.

Chapter Three, "The Uncordial Entente", analyzes the road to the establishment of the Anglo-French alliance, highlights Palmerston's important role in it, and discusses the problems associated with the logistical support of the military campaign at the start of the war. In order to push Britain irreversibly down the road to war, and to resolutely assume its role as defender of Ottoman integrity, Palmerston performed a political maneuver by resigning on 14 November 1853, which was intended to discredit the peace-seeking Aberdeen, who was seen forced to accept his wayward minister back under the pressure of public opinion. Palmerston assumed the pose of a patriot and

defender of British interests, and moderates were denounced by the press as Russophiles and agents of the Tsar. In this environment, the Queen was left with no room for maneuver and the British elite could only maintain their leadership role and positive image if they yielded to Palmerston's desire for war against Russia.

The fourth chapter, "Towards Varna", traces the actual involvement of the Allies in the war against Russia and analyzes the technical superiority of France and Great Britain, which played a decisive role throughout the conflict. In the fifth chapter, "Russian Spies and the Thin Red Line," the focus is once again on events in Great Britain. The British population, enraged by Russophobia, sought to prevent possible Russian espionage and individual citizens reporting directly to the Home Office Secretary Palmerston for suspicious individuals. The episodes of the espionage cases are indicative of the high degree of mobilization of British society and its desire to triumph in the war against Russia. Chapter Six, "The Inevitable Palmerston", follows the overthrow of the Aberdeen cabinet and the seizure of power by Palmerston, who becomes the country's wartime leader and takes up the war campaign with uncharacteristic energy for a seventy-year-old man. The following is an analysis of key moments of the war itself - the capture of Kerch and the Sea of Azov, complete supremacy of the Allies in military equipment and especially the in their fleets. In the seventh chapter, "The Cost of Victory and the Fall of Sevastopol", attention is paid to the social aspects of the Crimean War, as they can be seen from British sources. Chapter eight, "Spring at Quai d'Orsay", examines the peace negotiations and Palmerston's important role in finally persuading Russia to accept terms for the demilitarization of the Black and Azov Seas.

Annex 2: Napoleon Bonaparte in British Public Opinion (1796-1815). Sofia University Press, 2023. ISBN 978-954-07-56-47-9, ISBN 978-954-07-56-48-6 (PDF).

The monograph "Napoleon Bonaparte in British Public Opinion (1796-1815)" is based on a dissertation defended in 2017 for the acquisition of PhD in history. The study explores British public attitudes towards Napoleon Bonaparte in the period 1796-1815. It traces the establishment of General Bonaparte's image in Britain, its development in the eyes of his contemporaries on the British Isles, and his appearance within a tumultuous twenty-year public debate. An attempt is made to examine, compare and summarize the various moods which the ambitious Corsican provoked across the Channel. Among the main highlights of the study can be singled out the highlighting of the positions of those subjects of the British crown who have a positive attitude

towards Napoleon, since it is precisely this kind of perception of the personality of the French emperor that has tended to be neglected in historiography. The factors determining the opinion of the Corsican among British society are subjected to a thorough analysis. Attention is paid to the political, economic, social and cultural aspects contributing to the formation of English, Scots and Irish public sentiment, as well as to the various backgrounds, classes, parties and factions in British society.

The monograph is divided into an introduction, three chapters, a conclusion and bibliography in a total volume of 300 standard pages. The first chapter, "The Glorious General, 1796-1803", discusses issues related to the legacy of the French Revolution of 1789 and how it affected political discourse in Great Britain. The image of Bonaparte in the early period of his career is presented. Chapter One examines the time from Napoleon's Italian campaign to the end of the Peace of Amiens. This is the time when the most positive traits are observed in the presentation of the French statesman in Britain.

The second chapter, "The Demonization of Napoleon, 1803-1807," addresses several questions in succession. First, attention is paid to the great fear of a French invasion. Attention is drawn to the question of the reflection of Napoleon's lavish coronation in Notre-Dame de Paris and the disappointment in which this act resulted. The climax of the second chapter is the development of the war - the British triumph at Trafalgar and the French victory at Austerlitz. This turn of events indicated that the war could probably go on for a very long time, but at least it gave the British the certainty that they remained the undisputed masters of the seas. The third chapter, "Napoleon as a Stereotype in British Society, 1808-1815", discusses the evolution of the image of Napoleon from that of the most hated man in England to a figure who was the object of ridicule and satire and whose image was gradually marginalized. This is the result of the diminishing threat on the one hand – Bonaparte has transformed from a terror to the British into an object of ridicule. In the end, it was the British who ended Napoleon's career, and this definitely inspired their sense of uniqueness as a nation. John Bull and Jack Tarr always outsmarted the insidious "frogs" by relying on the conservative British worldview and traditional English values. In years of war trials, these national images held British society together. They contribute to that particular mood, characterized by their healthy cynicism and painful self-irony, which, whatever the circumstances, made the British resilient and perceptive about the realities of the world around them. In the

cartoons, these national images of the British are presented in such light. This suggests that the British nation as a whole is filled with suspicion of France. Napoleon is denied and ridiculed, and his successes and reforms are met with scepticism by John Bull and Jack Tarr. The pragmatism and vigilance of the British could not be dulled by the external glamor of the Napoleonic Empire.

Annex 3: The Smallpox Epidemic and the Franco-Prussian War (1870-1871). // Annual of Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Faculty of History. Vol. 104, 2019, pp. 73-126. ISSN (print) 1312-9406.

One of the deadliest smallpox pandemics in European history, the spread of the disease in 1870 – 1875 was associated with the favorable conditions, due to infected French POW’s being in contact with German civilian population. Overall death toll of the pandemic was five hundred thousand Europeans. The main focus of this study is the effect of the smallpox pandemic in the French army during the war with Prussia in 1870 – 1871, a matter that continues to lay in obscurity. New research in the field of history of medicine and valuable historical sources suggest that smallpox had a devastating impact on the French army during the war, since most of its soldiers were without vaccines against the Variola virus. Unlike the French, the Prussian army had compulsory vaccination since 1834 and German soldiers were protected from the illness throughout the conflict. The staggering downfall of France in the war that led to the Unification of Germany is explained not by the strategical and tactical abilities of the Prussian army, rather by the effect that the illness had on the French.

Annex 4: Attempts for cooperation between radical Zionism and the Third Reich in the years of World War II. In: Baeva, I. (ed.) The war for history. 75 years since the end of World War II. Sofia University Press, 2023, pp. 75-83. ISBN 978-954-07-5670-7.

The article discusses the curious topic of the attempted collaboration of the radical Zionist Avraham Stern with Italy and Germany during World War II. The British had power over Mandatory Palestine and were not fulfilling their promise to create a Jewish national home as proclaimed in the Balfour Declaration. This caused great resentment among many Jews, and some were even inclined to believe that it was the British who were a greater obstacle to Jewish independence than anyone else. As a matter of fact, Germany had no claims against the establishment of a Jewish state in the Holy Land, and although it persecuted the Jews in Europe, Hitler aimed to eliminate them from the proclaimed “lebensraum” of the Third Reich. Lehi's plans

for an alliance with fascists and Nazis are evidence of the desperate situation of the Jewish people during the years of the worst persecution of the Jews and the willingness to see the dream of generations of Zionists realized, regardless of the means. But Stern's plan was not realized, he quickly fell under the blows of other more influential Zionist organizations, which rightly understood the fruitlessness and absurdity of his intentions. Gradually, the British authorities exposed Stern, and in an attempt to arrest him, the leader of the Lehi was killed. This effectively ended the futile efforts to seek Axis help in solving the Jewish question, and Lehi became sympathetic to the positions of other power structures of mainstream Zionism such as the Irgun and the Haganah. The struggle against the British Mandate in Palestine could only continue when Germany was defeated.

Annex 5: The Cholera in the Allied Troops during the Crimean War, 1853-1856. In: Simova, A., Stoyanova, A., Krastev, L. (eds.) From the Black Death to Cholera. The fight against epidemics in historical perspective, XIV-XIX centuries, Sofia University Press, 2023, pp. 138-148. ISBN 978-954-07-56-37-0.

The study attempts to trace some of the more famous manifestations of cholera during the Crimean War. The sources used in this paper shed light on issues which need a thorough review. The cholera epidemic during the Crimean War is important, because it shows the connection between wars and the spread of epidemics. It reveals the importance of adequate measures of the official authorities, and underlines the consequences of infectious diseases on historical events. As a relatively new disease in the middle of the 19th century, cholera terrified the people of the age and caused considerable excitement in the public. During the Crimean War, cholera could be considered the greatest killer among allied troops and navy, as well as among the Russian army. In this article the emphasis is mainly on its effect on the military forces of Great Britain and France and the means they used to fight against the disease.

Annex 6: History Lessons from Modern Times Epidemics. In: Stanchev, K., Petrov, S. (eds.) Public management after 2020: What do we know when we know nothing? Reports from the Fifth International Conference on Public Administration, Sofia University Press, 2022, pp. 300-309. ISBN 978-954-07-5484-0.

This paper traces some of the most important characteristics of epidemics in the Modern Age. It focuses on the way the epidemics were perceived by the societies of that time. What were the

political, social and economic effects and the subsequent cultural phenomena related to the pandemics and epidemics? An attempt is made to understand successful models in the struggle against epidemics. For this purpose, the failures in this direction are also analyzed. Two main conclusions can be summarized. The first is related to the important place of rationalism in medical science in distinction to the prevailing prejudices of the age. The second is based on the role of adequate state policy, which can be successful in the struggle against infections only when it is subject to reliable scientific expertise.

Annex 7: Epidemics as everyday life in Early Modern Europe. In: Georgieva, T., Simova, A. Krastev, L. (eds.) *Early Modern Europe. Boundaries and Contradictions*. Sofia University Press, 2022, pp. 145-153. **ISBN:** 978-954-07-5425-3.

This article examines some aspects of Early Modern epidemics in Europe. An attempt is made to reflect on the most important epidemics and their political, social and economic consequences. The paper emphasizes on the prevailing superstitions about diseases, their causes and controversial methods of treatment. These superstitions go deep into culture and are reflected in the literature of contemporaries such as William Shakespeare. But the belief that witches and wizards caused epidemics was also characteristic of Martin Luther, Jean Calvin, Jean Bodin and a number of other prominent figures, which shows the persistent presence of such beliefs in European society during the time. As a counterpoint to these irrational practices, the article underlines the importance of the scientific methods, which prove to be fundamental to medicine and especially the discovery of the smallpox vaccine by Edward Jenner.

Annex 8: The Crimean War in Queen Victoria's Journals. // *History*, 2022, year XXX, vol. 2, pp. 184-199. **ISSN** (print) 0861 - 3710, **ISSN** (online) 1314 - 8524.

This paper is investigating how the Crimean War (1853 – 1856) was depicted in the Journals of Queen Victoria. The Queen's Journals are a valuable source of information about this phase of the Eastern Question. They can provide an important perspective on the conflict between the West and Russia. The rich evidence in Queen Victoria's Journals regarding the Crimean War provides an interesting and important perspective on this conflict. This is a source that can give good guidance

to historians interested in those events. The British Queen shares numerous facts about the war, some of which can only be found there.

Annex 9: The 1844 Visit of Emperor Nicholas I in Britain. In: Georgieva, T., Baeva, I. (eds.) *Russia Between East and West: Politics, Ideology, Diplomacy*. Sofia University Press, 2022. pp. 17-29. **ISBN** 978-954-07-5347-8.

The visit of Emperor Nicholas I in Britain in 1844 was a good example of bad diplomacy. Travelling through Europe in secrecy, the Tsar reached Woolwich docks on the evening of 1 June. The next ten days in England were marked by his utmost desire to impress the royal couple and members of cabinet with his good manners, traditional values and political competence. But Britons remained rather unsympathetic towards the foreign guest. The press criticized Nicholas policies in Poland, liberals saw him as tyrant and the Queen felt contempt, though she showed grace and kindness. Monarchical solidarity was not sufficient for the establishment of an agreement regarding the Eastern question – the main reason for the Tsar’s visit. However, Count Nesselrode, the Russian Foreign minister, and the Emperor himself, were more than enthusiastic about the outcome of the trip. Nicholas believed that he had achieved his goal at aligning British Foreign policy to Russia’s stand on the fate and succession of the Ottoman empire. In fact, he achieved quite the opposite, deepening the distrust London felt towards Russia’s ambitions in the East.

Annex 10: Reflections on Russophobia in Britain in the first half of the 19th century. // *History*, 2021, year XXIX. book 4. pp. 371-385. **ISSN** (print) 0861 - 3710, **ISSN** (online) 1314 - 8524.

This article explores some of the most important aspects of the beginnings and early development of Russophobia in Britain. In the first half of the 19th century public opinion started to shift from Francophobia to Anti-Russian sentiment. The reasons for this were political and cultural. Britons were afraid of the Russian expansionism and felt contempt for the Russians as being less civilized than other European nations. A great impact on the British perception of Russia made Emperor Nicholas I and his conservative and despotic policies. Thus, the period between the Vienna Congress of 1815 and the outbreak of the Crimean War was marked by increasing Russophobia, that shaped the political view of the British people.

Annex 11: The conflict between Catholics and Orthodox to protect the Holy places in Palestine on the eve of the Crimean war // *History*, 2019, year XXVI, vol. 4, pp. 355-371. ISSN (print) 0861 - 3710, ISSN (online) 1314 - 8524.

The rivalry between Greeks and Latins for imposing orthodox or catholic customs respectively, in the Christian shrines in Judea is the cause for a fierce contention between Russia and France in the middle of the 19th century. From a trivial confessional strife with purely dogmatic dimensions a new crisis on the Eastern question was kindled. It led to confrontation amidst the West and the Russian empire. The calamity has been marked by the absence of realism, violation of principles of rationality in politics, and unnecessary escalation bred by insignificant causes. The nature of the dispute, however, is interesting by itself, because, despite the fact, that it wasn't the real reason for the Crimean war, it is an inspiring testimony to the importance of detail in the policy of the Great Powers. Tracing back the fraction structure of the debate is necessary for understanding the principles followed by the leading European nations by that time.

Annex 12: The British Public Opinion and the Crimean War, 1854-1856. In: Dimitrov, D., Katsarov, S. & others (eds.) *Empires and Imperial Legacy in the Balkans*. Collection in honor of the 70th anniversary of Prof. Ludmil Spasov. T. II. New time and modernity. Plovdiv, 2019. pp. 1-14. ISBN 978-954-8536-33-2.

The Crimean War took a central place in the British imagination. The news from the warzone traveled faster than ever before. The people in Britain were almost immediately informed about everything that happened on the front. The public expressed its compatriotism vividly. Donations from all over the country were sent to Crimea for the relief of the hardship of soldiers during the conflict. Before and during the war an unexpected change in the attitudes of the British occurred. Francophobia, that used to be dominant in Britain in previous times, was replaced by a new national feeling of hatred towards Russia and its emperor Nicolas I. Russians were blamed, not always without foundation, for all the evils, while the old enemy - the Bonapartist empire of France, was now regarded as a dear friend and ally. Based on the diaries and letters of officers and soldiers, on the Parliamentary debates in the House and, most importantly, on the publications of the British press, this article deals with the exciting recreation of the perception of British

contemporaries of the Crimean war, a topic evoked by the need of emphasis on the importance of public opinion in nowadays politics.

Annex 13: British Radicals Against the Doctrine of William Pitt the Younger (1799-1815). In: Baeva, I. (ed.) The state idea in the modern era. Sofia University Press, 2018, pp. 36-49. **ISBN** 978-954-07-4559-6.

The threat of the spread of extreme revolutionary ideas in Europe, especially after the Jacobins took power in Paris in 1792, found Britain at a particularly difficult time. Drawing on Edmund Burke's concept, developed in his "Reflections on the French Revolution", published as early as 1790, the British political elite adopted a clear and emphatic position of opposition to any signs of revolution in Britain itself. But if Burke was the chief ideologue of British conservatism, William Pitt the Younger put these ideas into practice, elevating anti-revolutionary rhetoric into mainstream governing doctrine. The British prime minister found support among the conservative political elite, the aristocracy and King George III. This influential stratum is opposed by a large number of Whigs, a significant number of Republicans and left-wing public figures, known in the country's political life as radicals. While France experienced numerous revolutionary upheavals and the brutal military dictatorship of Napoleon Bonaparte, Britain became the arena of a clash between ideas and personalities, a struggle for freedoms and censorship, ideology and propaganda. The domestic problems of the British are a reflection of the international situation, which follows the dynamic pace of an aggressive France.

Annex 14: Delinquency or Enlightenment? The Works of Marquis de Sade. // History, 2018, year XXVI. book 3, pp. 239-246. **ISSN** (print) 0861 - 3710, **ISSN** (online) 1314 - 8524.

This article is an attempt to explore and offer new interpretations of the personality and works of the notorious Marquis de Sade. A topical matter, de Sade's literature is important today, as it was back in the past. His impact has shaped the ideas of several famous philosophers, writers, and public figures. The question on debate here is to what extent this impact has been analyzed correctly from the historical perspective.